

Καυσόξυλα για το τζάκι: Ποια ξύλα είναι κατάλληλα για καύση και ποια όχι και γιατί.

Του **Γεωργίου Μαντάνη**: Καθηγητή του Τμήματος Δασολογίας, Επιστημών Ξύλου & Σχεδιασμού στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
Επιμέλεια άρθρου - Φωτογραφίες: Γιάννακας Ιωάννης (Εκδόσεις: eWood).

Από το παρελθόν που το τζάκι ήταν αναγκαίο μέσο για την θέρμανση και το μαγείρεμα, μέχρι και τις μέρες μας, η ζεστασιά και η θαλπωρή της φωτιάς ήταν πάντα αγαπητή και ευχάριστη στους ανθρώπους. Γι' αυτό ακόμη και σήμερα οι κατοικίες που διαθέτουν τζάκι είναι αρκετές. Παράλληλα όμως για πολλούς, είναι και μια εναλλακτική λύση θέρμανσης σε σχέση με το πετρέλαιο, τον ηλεκτρισμό κλπ.

Γνωρίζουμε όμως, πως το είδος του ξύλου που θα επιλέξουμε για το τζάκι μας, παίζει βασικό ρόλο τόσο στη λειτουργία του, όσο και στην απόδοσή του;

Προσοχή! Δεν είναι όλα τα ξύλα κατάλληλα για καύση ύλη.

Από όλα τα ξύλα που χρησιμοποιούνται σήμερα στην καύση του τζακιού, άλλα είδη είναι κατάλληλα για «**προσάναμμα**» και άλλα είδη είναι κατάλληλα για «**κύρια καύση**» η οποία όλοι θέλουμε και επιδιώκουμε με διάφορους τρόπους, να κρατήσει για όσο το δυνατόν περισσότερες ώρες.

Επιπροσθέτως, **η φωτιά στο τζάκι εξαρτάται** σε μεγάλο βαθμό **από το μέγεθος των καυσόξυλων** που επιλέγουμε καθώς επίσης **και από την υγρασία τους**.

Τα πιο συνηθισμένα ξύλα στη χώρα μας που είναι κατάλληλα για καυσόξυλα είναι:

- Η Δρυς
- Το Πουρνάρι
- Η Ελιά
- Η Οξιά
- Διάφορα άλλα

Τα καλύτερα καυσόξυλα είναι σίγουρα η λευκή Δρυς (το λεγόμενο "Δένδρο"), το **Πουρνάρι** και η **Ελιά**.

Διαλέγουμε **τα καυσόξυλα** που επιθυμούμε και τα προμηθευόμαστε **έγκαιρα**, ώστε **να είναι όσο το δυνατόν πιο ξερά**. Η καλύτερη εποχή είναι το καλοκαίρι, το πολύ μέχρι τα μέσα του Σεπτεμβρίου.

Αρκετά καλής ποιότητας καυσόξυλα παράγονται και από άλλα είδη δένδρων όπως π.χ. από τα αείφυλλα πλατύφυλλα Αριά, Κουμαριά, Φιλύκι) καθώς και από άλλα οπωροφόρα δέντρα όπως η Μηλιά, η Κερασιά και η Αμυγδαλιά.

Η χρήση ξύλου Ακακίας ή Καστανιάς (προερχόμενης από δασικές φυτείες) για καυσόξυλα είναι απολύτως αμφιλεγόμενη.

Το ξύλο της Δρυός (ειδικά της λευκής Δρυός) προτιμάται στις περισσότερες των περιπτώσεων, διότι αφενός **δίνει ωραία φλόγα** χωρίς προβλήματα και αφετέρου **έχει μεγάλη διάρκεια καύσης**.

Μεγάλο ρόλο παίζει επίσης και η διαθεσιμότητα των καυσόξυλων. Έτσι, στα νησιά μας συνηθίζεται η Ελιά, ενώ στις περιοχές που γειτονεύουν με την οροσειρά της Πίνδου η ο Οξιά συναγωνίζεται τις Δρύες.

Ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να δίνεται και στην αποθήκευση των καυσόξυλων, τόσο **στον τρόπο στοίβαξης όσο και στο μέρος που θα αποθηκευτούν**.

Είναι κανόνας ότι τα καλύτερα καυσόξυλα, είναι αυτά που έχουν αποθηκευτεί για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από δύο έτη και έχουν πλήρως ξηραθεί.

Τα καυσόξυλα πρέπει να αποθηκεύονται σε στεγασμένο και καλά αεριζόμενο χώρο και η περιεχόμενη υγρασία τους να είναι **κάτω από 20%**.

Δεν είναι σωστό να αγοράζουμε «υγρά» καυσόξυλα, ιδίως μέσα στο καταχείμωνο, **επειδή η υγρασία τους τότε μπορεί να ξεπερνά και το 50%**, να έχουν δηλαδή πολύ νερό!

Ποια είναι τα πιο κατάλληλα είδη ξύλου για το τζάκι;

Ορισμένα είδη ξύλου παράγουν πολύ καπνό και έχουν δυσάρεστη οσμή. Άλλα δεν καίγονται εύκολα με αποτέλεσμα να μην παράγουν την απαιτούμενη για το χώρο μας θερμότητα.

Ανάλογα με το μέγεθος των χώρων που θέλουμε να ζεστάνουμε, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε **ως προσάναμμα** ή στα αρχικά στάδια της καύσης «μαλακή ξυλεία», δηλαδή **Πεύκο** ή **Έλατο** ή **Λεύκα** που **αρπάζουν» πολύ εύκολα** και δίνουν γρήγορα μεγαλύτερη φλόγα. **Έχουν όμως το μειονέκτημα ότι μπορεί να «σκάνε».**

Γι' αυτό συνήθως προτιμάμε πιο κατάλληλο προσάναμμα, π.χ. λεπτά κλαδιά ή μικρά ξύλα που τοποθετούνται ανάμεσα στα κύρια καυσόξυλα για την έναρξη της καύσης ή και «πλακέτες προσανάμματος» που διατίθενται στο εμπόριο. Σημαντική επίσης είναι και η παρουσία της εξαιρετικά εύφλεκτης «ρητίνης» ή ρετσινιού. Για τον λόγο αυτό ορισμένοι χρησιμοποιούν “δαδοποιημένο” ξύλο ή αλλιώς **δαδί**, δηλαδή ξύλο πεύκου με υπέρμετρα υψηλή συγκέντρωση ρετσινιού, ως προσάναμμα.

Για την κυρίως καύση πρέπει να χρησιμοποιούμε «ξύλα πλατυφύλλων», όπως Δρύες, Οξιά, Ελιά, Πουρνάρι, επειδή έχουν μεγάλο βάρος, είναι πυκνά και καίγονται με ήρεμη και μακριά φλόγα. Γενικά όμως **τα ξύλα με μικρή πυκνότητα,** επειδή διαθέτουν μεγάλο ποσοστό κενών χώρων άρα και οξυγόνο, **καίγονται ευκολότερα από ξύλα μεγάλης πυκνότητας.**

Τα πεύκα θα πρέπει να αποφεύγονται σαν κύρια καυσόξυλα, διότι είναι πολύ εύφλεκτα, και επικίνδυνα για ανεξέλεγκτη καύση.

Μέτρα προστασίας και τι πρέπει να θυμόμαστε;

Όταν μιλάμε για τζάκι και καύση, μιλάμε για φωτιά με ότι αυτό συνεπάγεται. Συνεπώς θα πρέπει να είμαστε προσεκτικοί.

Για λόγους ασφάλειας αλλά και καλύτερης απόδοσης καλό είναι να προτιμούνται τα τζάκια με κλειστή εστία. Το σπινθηροβόλημα του τζακιού είναι σίγουρα ευχάριστο και ρομαντικό, αλλά μπορεί να αποβεί επικίνδυνο για τα χαλιά, τις μοκέτες, τα έπιπλα και το σπίτι μας!

Το τρίξιμο των καυσόξυλων και **το «σκάσιμο»** τους, προκαλούν εκσφενδονισμό αναμμένων κομματιών, γι' αυτό καλό είναι να προστατεύουμε το σαλόνι και το καθιστικό μας από τη φωτιά τοποθετώντας ειδικό τζάμι

ή και πλέγμα για προστασία. **Δεν αφήνουμε ποτέ χωρίς επίβλεψη το τζάκι, ειδικά όταν αυτό έχει ανοιχτή εστία.**

Πρέπει να τονιστεί πως θα πρέπει να αποφεύγεται η καύση παλιών επίπλων ή παλιών μοριοπλακών, ινοπλακών (MDF), κόντρα πλακέ ή επενδεδυμένων με “μελαμίνες” προϊόντων, διότι περιέχουν συνθετικά υλικά και χημικές ουσίες που όταν καίγονται παράγουν τοξικές αναθυμιάσεις και επικίνδυνα καυσαέρια για την υγεία μας.

Ποια είδη ξύλου «σκάνε» και τι πρέπει να κάνουμε;

Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί τα καυσόξυλα να «σκάνε», δηλαδή να προκαλούν ένα δυνατό κρότο και κομμάτια τους να πετάγονται προς διάφορες κατευθύνσεις. Αυτό είναι πολύ επικίνδυνο και χρειάζεται προσοχή.

Ξύλα που «σκάνε» κυρίως είναι ορισμένα κωνοφόρα είδη εξαιτίας της δομής τους. Τέτοια είδη, σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, είναι τα είδη Αρκεύθου (Κέδρου), Ελάτης ή Ερυθρελάτης, καθώς και Καστανιάς.

– **Γιατί όμως αυτά τα ξύλα «σκάνε»;**

Τα καυσόξυλα μπορεί να μην είναι τελείως ξερά ή να έχουν «νοτίσει». Οπότε, **όταν αυξάνεται η θερμοκρασία, η υγρασία που περιέχουν μετατρέπεται σε αέρια** που δημιουργούνται στο εσωτερικό του ξύλου κατά τη διάρκεια της καύσης του.

Τα αέρια αυτά επειδή δεν μπορούν να διαφύγουν, **προκαλούν τις «εκρήξεις»** που συνήθως συνοδεύονται και από το χαρακτηριστικό τρίξιμο. Ρόλο στο φαινόμενο παίζουν επίσης και τα βοθρία, οι οπές επικοινωνίας

δηλαδή των κυττάρων του ξύλου, που μπορεί να είναι φραγμένες και να εγκλωβίζουν εύκολα τα αέρια.

Πώς μπορούμε να έχουμε καλύτερη απόδοση στο τζάκι μας;

Το τζάκι αποτελεί μία μικρή κατασκευή που πρέπει να είναι καλοσχεδιασμένη, ώστε **«να τραβά καλά»**, όπως συνηθίζεται να λέμε, ανεξάρτητα από το μέγεθος της φωτιάς.

Το πόσο καλά τραβάει το τζάκι επηρεάζεται κι από την επιφάνεια που καταλαμβάνει η φωτιά μέσα στην εστία. Επίσης, είναι χρήσιμο τις πρώτες φορές που θα λειτουργήσουμε το τζάκι, να ελέγξουμε την έκταση της φωτιάς που μπορεί να μας ικανοποιήσει χωρίς αυτό να καπνίζει.

Σημαντικό είναι επίσης και ο τύπος της εστίας που έχουμε. Η ποσότητα της θερμικής ενέργειας που δίνει ένα τζάκι εξαρτάται σημαντικά από την εστία, που μπορεί να είναι:

- Χτιστή με πυρότουβλα (απόδοση **15%**).
- Προκατασκευασμένη με μαντέμι (απόδοση **25%**).
- Ενεργειακή (απόδοση ως και **85%**).

Τα ενεργειακά τζάκια πρέπει να προτιμώνται σήμερα, διότι έχουν τη μεγαλύτερη θερμική απόδοση.

Ενεργειακά λέμε τα τζάκια που έχουν αεροθάλαμο στο πίσω και κάτω μέρος του χώρου καύσης στον οποίο ανακυκλώνεται και θερμαίνεται ο αέρας του δωματίου, αυξάνοντας έτσι την απόδοση του τζακιού.

Σημαντικό ρόλο παίζει επίσης και η επιλογή της πόρτας του τζακιού που πρέπει να είναι άριστης ποιότητας για να απομονώνει τον αέρα.

Εννοείται ότι τα καυσόξυλα μας πρέπει να είναι ξερά. Η θερμότητα που δίνει το τζάκι εξαρτάται βέβαια από το είδος και το μέγεθος των καυσόξυλων που χρησιμοποιούμε, αλλά επιπρόσθετα εξαρτάται κι από τον τρόπο τοποθέτησής τους στην εστία.

Αυτό είναι ένα «μυστικό» στην επιτυχία της καλής φωτιάς.

Δεν πρέπει τα ξύλα να είναι στριμωγμένα μεταξύ τους για να μπορεί να κυκλοφορεί ο αέρας ανάμεσά τους και να τα τροφοδοτεί με το απαραίτητο για την καύση, οξυγόνο. ■

Αγορά καυσόξυλων μέσα στο καταχείμωνο. Αυτό θα πρέπει να αποφεύγεται επειδή η υγρασία τους τότε μπορεί να ξεπερνά και το 50%, να έχουν δηλαδή πολύ νερό!